

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe $\frac{1}{2}$ an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicații ofic. concuse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele sânt a se adresa redacțiunei „FÓIA DIECESANĂ”; érá banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	---

Cuprinsul: Aprobarea preînaltă a alegerii Ilustrității Sale a Domnului Vic. arhiep. și Archim. Nicolae Popea de Episcop diecesan al Caransebeșului. — Ordinațiune cons. în cauza trimerței estraselor matriculare despre mórtea ostașilor neactivi la primării. — Adunarea generală de primăvară a comitatii de avere din Caransebeș. — Spicuiră istorice. Primul resbel al lui Traian contra Dacilor. — Varietăți — Bibliografie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fóia oficială „Budapesti Közlöny“ Nrul 137 din 13 Iunie a. e. publică următórea préinaltă resoluțiune regală:

La propunerea Ministrului Meu ungar de culte și instrucțiune publică întăresc prin acésta alegerea îndeplinită prin sinodul eparchiei greco-orientale române caransebeșene a Archimandritului și Vicariului arhiepiscopesc Nicolae Popea de Episcop al acelei eparchii.

Diena, în 1. Iunie 1889.

Franz József, m. p.

Contele Albin Csáky, m. p.

Vallás-és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére: Popea Miklós, archimandritának es érseki helynöknek, a karansebesi görög keleti román egyházmegyei zsinat által ugyanazon egyházmegye püspökévé történt megválasztását ezennel megerősitem.

Kelt Bécsben 1889. évi június hó 1-én.

Ferencz József, s. k.

Gróf Csáky Albin, s. k.

Aşa dar catedra episcopală a diecesei Caransebeşului, văduvită prin trecerea la cele eterne a primului ei Episcop român de pic memorie Ioan Popasu, s'a îndeplinit cu puţină diferenţă în termenul defipt prin canónele şi prin statutul organic al bisericeii noastre.

Clerul şi poporul acestei eparchii în prisosinţa sentimentelor de nespusă bucurie înaltă acum cele mai ferbinti rugăciuni cătră atotputernicul Dđeu pentru îndelunga şi fericita viaţă a Majestăţii Sale imperiale şi regale apostolice, a pregraţiosului nostru Împerat şi Rege Francisc Iosif I., preainalt carele ca un bun părinte al tuturor popórálor credinciose din marele Seu imperiu în urma propunerii Ministeriului Seu ungar responsabil s'a îndurat preagraţios a aproba votul aprópe unanim al reprezentanţei legale a diecesei Caransebeşului, prin care se deschide un period nou dátătoriu de viaţă întru lucrarea pacinică şi în spirit evangelic pentru luminarea, cultivarea şi desvoltarea clerului şi poporului credincios al acestei diecese, deórece bărbatul, căruia i s'a încredinţat acum toégul arhipăstoresc în diecesa Caransebeşului după trecutul seu laborios şi caracterul seu cel firm, după înalta sa erudiţiune, şi vastele sale cunoscinţe de administratiune bisericească şi de ómenii, ne ofere cele mai sigure garanţii despre desvoltarea ulterioara a institúţiunilor existente în diecesă şi despre progresarea noastră gradată în religiune, morală şi cultură.

* * *

Ilustritatea Sa noul Episcop al diecesei Caransebeşului s'a născut la 17 Februarie v. 1826 în Satulung lângă Braşov în Transilvania. Părintii lui: binemeritul paroch din Satulung, biserica de sus cu chramul Adormirii Maicei Domnului, Neagoe Popea nu mai este între cei vii, dar mama Voica, născută Verza-Popovici este încă în viaţă.

Din botez primi numele *Neagoe*, care înse în clasele inferioare îl schimbă în *Nicolae*, şi acest nume i se dade în mod canonic la intrarea sa în tagma monachală.

Dénsul a fost fiul cel mai mare între şapte fraţi şi o soră, afară de doi fraţi repositii toti frăţiunii sânt în poziţiuni onorifice sociale: de preoţi, profesori ş- a.

Studiile gramaticale inferioare le făcu în Braşov, érá din clasa gimnasială numită pe atunci: „Poesie“ încolo, precum şi primul curs de filosofie îl absolvă în Blaj, apoi cursul al doilea şi drepturile în Cluj, fiind la terminarea lor abea trecut de 21 de ani.

Sciinţele teologice le absolvă după normele de atunci la facultatea teologică romano-catolică a Universităţii din Viena ca alumn al convictului imperial din partea eparchiei ardelene.

La anul 1849/50 intră în serviciul administrativ politic ca cancelist la locoţiinţa transilvănénă, mai târđiu ca protocolist şi concipient la pretura ces. reg. din Deva, érá la anul 1852 fu numit de actuar şi nu mult după aceea de adjunct la judecătoria ces. reg. din Şomeuta mare, care oficiu îl purtă până la anul 1856.

În urma trecerei din viaţă a protosincelui, profesor de teologie şi secretariu consistorial *Dr. Grigorie Pantazi*, Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiú Baron de Şaguna îl chemă a înlocui pre „*ful seu cel iubit Grigorie*“ şi astfel intrând în statul monachal percurse repede în decurs de un an gradurile de diacon, protodiacon şi sineel şi ajunse protosinel.

Totodată fu numit la anul 1856 de secretariu consistorial, profesor de teologie şi administrator protopresbiteral al tractului Noerichiuului.

La anul 1864 între lucrările organizátore pentru restaurata Metropolie şi crearea constituţiunei noastre bisericesci, înainte la postul de asesor consistorial, purtând înse şi profesura teologică şi administrând într-una şi numitul protopresbiterat până la anul 1869 inclusive.

La memorabilul sinod archidiececan din anul 1870, când se organiză Consistoriul archidiececan pre bazele statutului organic, fericitul Archiepiscop Andreiú între aplausele generale ale sinodului, îl numi Vicariu archiepiscopesc, érá la anul 1871 îl chirotesii de Archimandrit.

Ca cel dintăii funcţionariu în archidiececă după Archiepiscop, Vicariul archiepiscopesc Archimandritul Nicolae Popea, după mórtea Marelui Andreiú conduse pe timpul celor două sedisvacanţe cu tact, înţelepciune şi blândeţe archidiececă şi în special Consistoriul archidiececan. Şi precum până aci, aşa şi de aici încolo aflăm pe Archimandritul Nicolae Popea în cele mai onorifice şi importante misiuni: ca deputat dietal şi congresual, ca asesor al Consistoriului metropolitan şi altele cu cel mai zelos devotament în serviciul bisericeii noastre.

Nu cu mai puţin zel şi abnegaţiune participă Ilustritatea Sa noul Episcop Nicolae Popea dela păşirea sa în viaţa publică la tóte cauzele naţionale, literare şi preste tot culturale ale poporului român şi anume: ca deputat la dieta transilvană dela 1863—1865,

ca deputat la senatul imperial din Viena tot pe acel timp, apoi la înființarea „Asociațiunii transilvane” căreia dela început s'ă făcu membru fondator și tot asemenea și la „Reuniunea pentru fond de teatru român”, ca membru pe viêtă la „Reuniunea română de agricultură” din comitatul Sibiului și peste tot ca membru ordinar al mai multor societăți literare și științifice.

Între toate aceste lucrări încordătoare de spirit și oboseitoare Archimandritul Popea mai află timp a s'ă ocupa și cu literatura noastră română, care o înavuți cu deosebire prin două scrieri prețioase cunoscute publicului nostru și anume: *Vechea Metropolie ortodoxă română a Transilvaniei*. (1870) și *Biografia „Archiepiscopului și Metropolitului Andrei Baron de Șaguna* (1879). Scrierea ultimă a fost premiată de sinodul archidiecesan.

Aceste calități eminate, aceste merite necontestabile le recunosc și Academia română de științe din Bucuresci, alegându-l încă la anul 1877 de membru onorariu al ei.

Credem, că nu vom ofensa cunoscuta modestie și nepretensiune a Ilustrității Sale, dacă vom mai aminti la acest loc, că dela anul 1856 până la stingerea marelui și frumosului meteor al bisericeii și națiunii române, a nemuritoriului Archiepiscop și Metropolit Andrei, Nicolae Popea a fost neîntrerupt pelângă marele bărbat, pe carele îl venera cu pietate fiescă și de care a fost iubit cu părintescă iubire până la ultima lui respirație, ba căruia chiar densusul i-și închise ochii.

Al doilea Archiepiscop al diecesei Caransebeșului s'ă distinge nu numai prin erudițiunea sa superioară având, precum am arătat mai sus, științele filosofice, juridice și teologice și vorbind afară de limba română cea latină, germană, magiară și franceză, dar totdeodată și prin învâpăiatul său zel pentru biserica ortodoxă și poporul nostru român, prin necontestabilul și nedefecatul său patriotism, basat pe principiul egalei îndreptățiri a tuturor naționalităților și bisericilor din patrie, prin o natură blândă, afabilă și simpatcă și mai pe sus de toate prin caracterul său firm bărbătesc, carele prin toate schimbările timpului și l'a știut păstra totdeauna curat și nematiculat.

Astfel la etatea de 63 de ani, dar încă în deplină putere și virtute trupescă și sufletescă îl ajunse trecerea din viață a iubitului prim Episcop român al Caransebeșului Ioan Popasu, cu care din tinerețe s'ă aflat în cele mai întime referințe de amic.

Din această scurtă schiță biografică s'ă înrederă, că diecesa Caransebeșului a dat votul ei în modul cel mai nimerit, când aprețuind după merit virtuțile și calitățile acestui distins bărbat al bisericeii și națiunii noastre, la 27 Martie a. e. prin sinodul său eparchial cu vot aproape unanim a proclamat de fiitorul său Archiepiscop pe Vicariul arhiepiscopesc și Archimandritul Nicolae Popea, pe carele după îndeplinirea chirotoniei, ce credem, că acum va urma în scurt timp, s'ă-l aducă D'zeu în mijlocul fiilor lui sufletesci doritori în pace, întreg, cinstit, sănătos și întrn zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului.

Nr. 360 B.

Onorată preoțime parochială!

În înțelesul prescrierilor de evidență pentru armata și marina ces. reg. partea I. §. 28, punct 7, atestatele despre mórtea unui ostaș neactiv s'unt a s'ă transpune prin autoritățile politice cât mai îngrabă comandei militare a cercului de întregire.

S'a întâmplat însă, că reposând un ostaș neactiv atestatul despre cazul de mórte s'a înaintat autorităților competente abea câteva luni mai târziu. Deei pentru-ca astfel de casuri s'ă nu se mai întemple, în urma recercării comandei ces. reg. din loc a cercului de întregire Nr. 43 din 18/30 Aprilie Nr. 377 a. e. — acest Consistoriu s'ă vede îndemnat de a ordona preoțimii purtătoare de matricule, că de aci înainte atestatele despre cazul de mórte al unui ostaș neactiv — adevă a unuia care s'ă află acasă și nu în slujbă la regimentul său — s'ă se predă negreșit în ziua înmormântării primarilor comunale, care apoi le vor înainta autorităților competente.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută la 24 Mai 1889

Președintele consistoriului

Filaret Musta, m. p.
protosincol episcopesc.

Adunarea generală ordinară de primăvară a comunității de avere din Caransebeș.

(Continuare).

Înainte de ce am continua cu raportul nostru despre cele petrecute în amintita adunare generală, dăm cu plăcere loc următoarei rectificări a stărei lucrului cu privire la comunicatul nostru din urmă, declarând și din partea noastră cu cea mai mare promptitudine, că cestiunea s'a petrecut astfel, cum este descrisă în rectificarea, ce urmăz:

On. Dle Redactor!

Articlii apăruti până acum în „*Foia diecesană*“ î-mi sânt destulă dovadă, de interesul, ce'l nutriți pentru prosperarea comunității de avere a fostului reg. confinar romano-bănățen Nr. 13.

Dar aveți și datorința a Vă ocupa de afacerile acei stei corporațiuni; acésta Vi-së impune de sine prin faptul necontabil, că comunele bisericesci gr. or. ale fostului confiniu militar sânt părtașe la acésta avere comună. Eță pentru-ce nu numai ca Român, ci și ca organ de frunte al diecesei Caransebeșului sânteti necesitați a contribui prin jurnalul redigiât de D-Vôstre la respândirea adevărului și a luminei printre fostii grăniceri.

Ca fiu al bisericeii gr. or. române, ca comproprietariu și ca membru în comitetul comunității de avere, declar, că am cetit cu satisfacțiune și cu vin interes notițele și articlii apăruti până acum în „*Foia diecesană*“, mai vërtos fiind-că tôte câte au eșit până acum din péna D-Vôstre au fost binechibzuite și întemeiate pe adevër. Nu pot însă së trec cu vederea concludul din Nrul 21 a jurnalului redactat de D-Vôstră, ce l-ar fi luat adunarea generală a reprezentanților Comunității de avere, în care între altele referitóre la persóna demnului și zelosului ei vicepreședinte së dice: „*că sistemul vechiu dictatoric a făcut loc sistemului nou constituțional*“. Prin aceste cuvinte së atinge onórea Dluî general *Traian Doda*, carele în urma infirmității sale necesitat a së retrage dela conducere, a încredințat presiđiul vicepreședintelui ei, Dluî *Ilie Curescu*. Nóue aderenților și școlarilor ilustrului conducătoriu nu ne este irelevant, decât së trece peste astfel de enunțiațiuni simplu la ordinea țilei, și cu atât mai vërtos nu, pentru-că reprezentanții adunării generale nici n'au luat un astfel de conclud, carele stă în directă contradicere cu ținuta de până acum a Severinenilor.

Este adevërat. Dle Redactor, că reprezentantul Dl *F. I. Müller* a făcut din literă în literă pronunțiamântul, căruia i-ați dat loc în întregul sën cuprins în numărul 21 al Fóiei diecesane, dar fapt este, că la arest obiect odios, adecă la acusa Ddlor *I. Godian* și *I. Anculia* c. r. căpitan în pensiune, subscernută înaltului ministeriu de interne, vătămătóre pentru vicepreședinte și comitet, an mai vorbit și *Michail Popoviciu* și *I. Nemoianul* preotul, și mai cu sémă dl *Michail Popoviciu* a cerut și adunarea generală a consimțit cu propunerea sa, a nu së trece la protocol espunerea respective motivarea Dluî *Müller*, carele fără îndoială de astădată s'au dovedit ca unul dintre cei mai buni sprijinitori ai acestei instituțiuni.

Concludul adunării generale referitoriu la acest obiect întregit din partea mai multor vorbitori este următoriu:

„*Raportul comitetului subscernut dluî comisariu guvernial, pentru de a së justifica contra acuselor neîntemeiate ale comproprietarilor Ilie Godian și Ilie Anculia, së ia spre sciință cu observarea, că preliminarul pro 1889 s'au pertractat în conformitate cu statutele după regulă în ședința adunării generale din 27 Sept. a. tr. și că obiectul acesta s'au delibërat prin decisul sën d'atunci; mai departe adunarea generală enunție, că gravaminele ridicate de comproprietarii numiți în acusa lor contra vicepreședintelui*

comunității de avere sânt fără temei și lipsite de ori-ce adevër, și în fine dându-se rot de încredere vicepreședintelui Ilie Curescu și comitetului, adunarea generală delăturând cu dispreț atacurile într'u nimic dovedite și nemeritate ridicate din partea comproprietarilor I. Godian și I. Anculia trece la ordinea țilei“.

Acésta este concludul adunării generale referitoriu la obiectul sulevat, din care causă în interesul adevărului ve rog a publica în „*Foia diecesană*“ acésta rectificare.

Cu distinsă stimă

Caransebeș, la 12 Iunie st. n.

al D-Vôstre devotat

Patriciu Drăgălina.

Din darea de samă a comitetului făcută adunării generală continuând estragem următórele:

Foresteriile au fost inspiciate în anul trecut prin vicepreședintele *Ilie Curescu* și revisoriul de rațiocini *Aurel Marin*. Scăderile aflate s'au înlăturat parte în fața locului, parte prin dispozițiuni ulterioare ale comitetului.

Magistrul forestier *Antou Dyk* ajungënd în întretimp a fi cetățen al statului ungar a fost numit definitiv în postul sën.

Foresterieriu provisoriu *Dușan Marcovici*, carele în conformitate cu o dispozițiune miuisterială a comprobat ulterior, că a ascultat tôte studiile prescise pentru academia silvanală din *Șemniț* și că a depus cu succes examenul silvanal de stat în Ungaria, pe basa acestei calificatiuni a depus jurământul prescis de forestier definitiv al comunității de avere.

Contractul încheiat cu firma *I. Eisler* și frați din *Viena* espirând fu 30 Iunie a. tr. și prin acésta suferind comunitatea de avere în veniturile ei un scăđëmënt anual de 35.000 fl., pentru acoperirea acestui scăđëmënt s'a făcut din partea comitetului propuneri la subcomisiunea silvanală și la Înaltul Ministeriu. Causa acésta së află încă sub pertratate.

Causa disciplinară a foresteriului *Ioan Ienewein* se află spre deciderie la oficiul de Vicecomite.

Conscrierea comuniunilor grăniceresei împădurite, ordonată de mai de mult, în urma reclamațiunilor intrate, s'a dovedit ulterior de necorectă și compunëtoriu ei *Ilie Godian*, purtătoriu pensionat de cărtți funduare a fost provocat de mai multe ori și së însărcinéză denou a delătura scăderile resp. a rectifica conscrierea până la finea lui *Januarie* a. c. căci la din contra së va concrede lucrarea acésta altui individ pe spesele susnumitului prim compunëtoriu *Ilie Godian*, carele fiind de față vrea së vorbescă, dar nefiind membru al adunării generale, presiđiul îl opreșce de a vorbi.

S'a dat voie firmei *I. Eisler* și frați din *Viena* a tăia goruunii rëmași în tăetura *Mala* încă din anii 1886 și 1887 pe basa vechiului contract.

Cauțiunile funcționarilor comunității de avere s'au depus spre fructipcare în înțelegere cu respectivii funcționari și pe risicul lor în institute de bani private.

Lemnele de construcțiune și de ars, scăse cu licență din partea împăduritilor, pentru înlăturarea abuserilor.

pe viitoriu nu va fi permis, a să da ca împrumut altor persoane.

Firmei I. Eisler și frați s'a prolongit termenul pentru deșertarea tăeturilor de lemne din Ogradena și Eșelnița și s'au aprobat esarendarea dreptului de vânat din teritoriul comunității de avere; asemenea s'a dispus, ca din banii de pedepsă, solviți de indiviți aflători în serviciul comunității de avere, să se formeze un fond, din care tot acei indiviți să fie ajuțorați în casuri de morburii.

Prețul lemnului de mestecân pentru fabrica de cue de lemn de aici Schmidt și Perlfaster se statoricește cu 1 fl. 60 cr. de metru cubic.

În cauza debitorilor restantieri s'a fost dispus, din considerarea timpurilor nefavoritóre, ca numai acei debitori să fie improcusuați, cari n'au solvit interesele pe 2¹/₂ de ani. Decisul acesta l'a anulat jurisdicțiunea comitatensă și recursul contra anulării n'a fost considerat din partea În. Ministeriu și așa s'a luat toate dispozițiunile pentru improcusuaarea debitorilor restantieri, cari astăzi sânt la număr de 271.

Deorece atât jurisdicțiunea comitatensă, cât și Ministeriul în decisiunile lor luate în acest obiect motivează: „că banii, din cestiune economisăți din prisosințele anuale, formeză avere fundamentală a respectivelor comune, politice, și de aceea ingerința în administrația acestor bani compete municipiului în sensul articolului de lege XXII din anul 1886; așa față că această motivare prejudiciósă reprezentantul Patriciu Drăgălina propune și adunarea generală aprobă luarea la protocol a acelei reserwațiunei, conform căreia averea comunității de avere pe basa și în înțelesul resoluțiunei maiestatică din 8 Iunie 1871 înarticate prin art. de lege XXX din anul 1873 este averea numai a fostilor grăniceri împădăriți, la care sânt numai părtașe în privința usufructului (servitutei) comunele politice, bisericăși și școlare, ără nici decum comunele politice în acel înțeles, cum a decis municipiul și Ministeriul, prin cari decisiuni să tinde, că această avere a fostilor grăniceri să se declare de avere comunală.

Firmei I. Eisler i-se permite a tăia lemn de teiu cu taxa contractuală de 1 fl. 27 cr. de m. c. Asupra in-cusei înaintate la Ministeriu a purtătorului de cărți funduare pensionat Ilie Godian și a căpitanului Ilie Anculia în cauza preliminarului din anul 1889 după cetirea tuturor actelor referitóre la această cauză, adunarea generală ia concludul citat la începutul acestui articlu.

Dispozițiunile referitóre la esoperarea desdănnării pentru dreptul de carciunărit în „Cria Teregovei” și fixarea prețurilor nucelilor de alun să ia spre știință.

Cestiunea esarendării de nou a poienei numită: „Lazu lui Negrilă” ordinară prin În. Ministeriu, fiind tot de o natură juridică ca și cestiunea incassării intereselor restante dela capitalele date în împrumut la privați, reprezentantele Patriciu Drăgălina propune și adunarea generală decide a să lua în protocol tot aceiaș reserwațiune ca și la cestiunea incassărilor de interese restante.

Comuniunea Firona din Mărul a fost luat un împrumut ipotecariu de 150 fl. dela comunitatea de avere, dar ea n'a împlinit condițiunile replătirei cametelor și

capitalului. La licitațiunea ordinară a trebuit să cumpere comunitatea de avere realitatea pusă de ipotecă, dar ea să va înapoia comuniunei, când va putea să o răscurpere.

Pe viitoriu conform concludului subcomisiunei silvanale a comitatului Caraș-Severin se vor aplica de codrenii numai acei indiviți, cari au o purtare nepătată, sânt de 24 de ani și au depus examenul special de codrenii prescris în legea silvanală.

S'a reseris magistratului din Caransebeș la o întrebare a lui, că comunitatea de avere are intențiunea a înființa în Caransebeș o școlă industrială de lemn și că realizarea atărând dela resolvirea unor cestiuni finanțiale și personale rămâne reserwată proximalui viitoriu.

La luarea cetățenului Iuliu Rück din Caransebeș în consemnarea împăduriților, ordinară în urma recursului de În. Ministeriu, la propunerea reprezentantului Patriciu Drăgălina adunarea generală decide a lua la protocol și în acest obiect reserwațiunea de drept amintită mai sus.

Transferările forestierilor Iosif Komarek din Ohaba-bistra la Bozovicii, Ludovic Knaute din Bozovicii la Caransebeș și alui Dușan Marcovicii la Ohaba-bistra adunarea generală le aprobă.

În cauza pașunitului caprelor în pădurile comunității de avere, oprit prin o dispoziție a subcomisiunei silvanale aprobate de Ministeriu, să decide la propunerea consultătoriu de drept Titu Hateg, ca comitetul să întreprindă toți pașii posibilii, ca să se admită pașunitul caprelor în acele păduri, unde pașunitul caprelor nu strică pădurei.

Să voteză mai departe punerea în preliminaru a unor ajutóre pentru familiile codrenilor Petru Bugariu, ucis în împlinirea serviciului în Topleț și alui Anton Lungoea mort în urma unei receli în pădure.

Vândarea lemnelor din parcela de pădure numită Secaș delângă Slatina până acum în lipsa de reflectanți serioși și cu garanție nu s'a putut realiza, dar s'a otărit a să vinde firmei I. Eisler și frați din Viena 3000 de lemne de gorun și de cladit din revirele dela Ciuta și Obreja cu prețuri ceva mai scădute, căci cu prețurile din tarifele de până acum pentru vândarea în detalii o vândare de lemne mai mare mai mult nu să pôte realiza.

În cestiunea împrumutului de 10.000, dat căsătoriiților Tatárczy acest împrumut în urma dispozițiunei comisariului guvernial este ascurat prin prenotare în cartea funduară pe averea acelor membri ai comitetului, cari au funcționat ca atari în anul 1881, ără din partea avocatului pretensiunea a fost insinată la masa concursuală și recunoscută la licudațiunea concursului. Dar fiind-că obligațiunile de stat depuse ca cautiune la erariu de căsătoriiții Tatárczy astăzi represintă o valóre cu mult mai mare, decât este valórea lor nominală și deorece comunitatea de avere are dreptul de pemorare asupra superplusului pe basa biletelor de deposite aflătóre în posesiunea comunității de avere, așa s'a și făcut pașii necesari pentru răscurperea obligațiunilor de stat din cestiune și astfel comunitatea de avere va scóte posibil aproape întreg împrumutul de 10.000 fl. din superplusul obligațiunilor de stat, ce se vor vinde.

Terminându-se cu acestea pertractarea raportului general să trece la deliberarea asupra rațiociniilor pe anul trecut 1888 și ele înfățișeză următórele cifre cu privire la

a) Administrarea pădurilor:

Pe anul 1888 s'au preliminarat:

în ordinariu	104.497 fl. —	cr.
în estraordinariu	15.335 „ 79	„
peste tot	119.832 fl. 79	cr.

Acoperirea cu	285.629 „ 75	„
După încheierea anului 1888 s'au făcut		
spese în ordinariu	85.488 „ 98 ¹ / ₂	„
„ „ estraordinariu	9.951 „ 34	„
la olaltă	95.440 fl. 32 ¹ / ₂	„

Veniturile (împreună cu transportul din anul 1887) au fost 256.053 fl. 42¹/₂ cr.

În asemănare cu preliminarul votat se arată în anul 1888 economii:

în ordinariu de	19.008 fl. 01 ¹ / ₂	cr.
în estraordinariu de	5.384 „ 45	„
peste tot	24.392 fl. 46 ¹ / ₂	cr.

pe când la venituri se arată scădej-ment de 29.576 fl. 32¹/₂ cr.

Economiile devin de acolo, că posturile de cinci revidenți și 5 codreni la forsterii nu s'au îndeplinit, că nu s'a efectuat rădicarea competențelor personalului silvanel și că nu s'au erogat în suma întregă creditele votate pentru reprezentanții comunității de avere, pentru taxațiune, culturi, facerea de căi și altele.

Scăderile în venituri se esplică prin împrejurările, că vîndarea proiectată a pădurei din valea Secașului lângă Slatina nu s'a efectuat și că contractul cu frații I. Eissler din Viena a încetat cu finea anului trecut.

Averea comunității represintă cu finea anului 1888 o valoare de 16,856.174 fl. 23 cr. și ea constă din următoarele poziții:

a) Prisosița casei cu finea lui Decembre 1888 (banii gata, depunerii la institute de bani, papire de valoare ș. a.)	160.613 fl. 10	cr.
b) Pretensiuni	59.953 „ 87	„
c) Mobile și tipărituri	7.003 „ 71	„
d) Material de clădit	456 „ 41	„
e) Lemne de ars	4.986 „ 61	„
f) Edificii	35.673 „ 33	„
g) Păduri și munți	16,587.487 fl. 20	cr.

b) La fondurile de case:

Averea fondurilor de case represintă cu 31 Dec. 1888 o valoare de 81.736 fl. 01¹/₂ cr. și această valoare constă din:

a) Prisosița casei cu finea lui Dec. 1888 (banii gata, și depunerii la institute de bani)	10.271 fl. 58	cr.
b) Pretensiuni	128 „ 84	„
c) Mobile	50 „ 64	„
d) Materiale de clădit	155 „ 12	„
e) Edificii	71.129 fl. 83	cr.

Cu ocaziunea regulării fruntăriei dintre Ungaria și România din averea comunității din cestiune a cădut pe partea României 105 de jugere pătrate. La provocarea comisariului guvernial, ca să se declare comunitatea de

avere, decă ea voesce să poșadă și mai departe séu să vîndă României acest teritoriu, adunarea generală la propunerea comitetului s'a declarat pentru vîndare, avînd comitetul a erua prețul aeelor 105 de jugere și al împărtași comisariului guvernial spre ulterioară procedere.

Avem a mai adage, că preliminarile pe anii 1887, 1888 și 1889 nu sînt nici astăzi aprobate din partea Ministeriului și de aceia s'a decis a se face o representațiune către Ministeriu, ca preliminarile pe anii 1887 și 1888 să se apróbe pe basa încheerii rațiociniilor pe acesti ani.

S'a mai decis, ca realitățile debitorilor comunității de avere, ajunse la licitațiune, încât nu se vor afla cumpărători, să le cumpere comunitatea de avere și dacă cu timpul respectivii datorasi le vor putea rescumpăra să li se inapoeze lor.

Denumirea forestierului Ilie Brăila de primforestier se ia spre sciință aprobătoare.

Propunerea pentru efectuarea vîndărilor mai mari de lemne cu taxe mai micșorate însé astfel, ca taxele în nici un cas să nu fie mai mici ca acelea din pădurile vecine erariale să apróba în considerarea, că prețurile lemnelor pretutindinea au scădut, precând acelea la comunitatea de avere în continuu au fost rădicate și cu deosebire fiind-că închiderca fruntăriei către România, cu care se făcea un esport de lemne însemnat, condiționează inevitabil scăderea taxelor pentru vîndări de lemne în cantități mai mari.

(Va urma).

Spicniri istorice

(din Dr. Heinr. Franke: „Zur Geschichte Traians und seiner Zeitgenossen“ de P. Broștean).

(Continuare).

III.**Primul rebel al împăratului Traian contra Dacilor.**

Împăratul Traian ținea de necesarie pentru siguranța și pentru onorul imperiului, cât și pentru înălțaria gloriei proprii, lupta cu înfricoșatul Decebal. Lui i-se imputa tendința de cucerire și — lucru destul de curios — i-sé lua mai mult în nume de réu, decăt altor eroi ai anticității; însé expedițiile lui dacice deveniră inevitabile față de puterea și de curagiul întreprindătoriu alui Decebal. Imperiul roman esista numai prin cuceriri, decî prin cuceriri numai putea să-si continue esistența. Óre nu se scia, că popórele dela marginea nordică țineau apărarea pasivă a marginelor drept lașitate, și o conturbau prin atacuri adeseori repetite? Decă Traian voia să scăpe imperiul de această plagă seculară, trebuia să cerce o luptă de nimicire. Dupăce Roma mai târziu slăbise atâta, încât nu mai putea întreprinde astfel de lupte de nimicire pentru susținerea esistenței sale, își perdu și această esistență.

Apoi se pare, că și agrămădirea elementelor de perturbațiune, care s'a produs în decursul transfor-

mațiunei din starea de republică în cea monarhică prin dese revoluțiuni la poporul roman, au avut trebuință de o scurgere prin războaie și învingeri, cari aduceau imperiului siguranță, poporului gloria îndatinată, éra împăratului respectul senatului invidios. Numai absența mai îndelungată dela cetatea eternă și fapte glorioase mai puteau susține acuma pozițiunea împăraților, și d'acea împărații următori se susțineau numai prin războaie sau prin călătorii îndelungate și prin mutarea reședinței; altcum deveniau jertfa intrigilor dela curte.

Dio cel dintăiu, carele i-a făcut imputarea de cucerire lui Traian îl justifică pe Traian totodată prin observarea, că densusul după ajungerea scopului se mulțămii cu rezultatul câștigat, și nu permitea soldaților săi nici o abatere dela disciplină, încât și câștigase chiar și respectul inamicilor lui; apoi mărturisește la alt loc, că densusul postpunea gloria de rebel unui caracter nobil.

A. Armata.

Să pôte erua cu o siguranță aprópe nedubitabilă, cari legiuni au luat parte la războiul dacic.

Pe timpul republicei se numiau legiunile după număr, mai târziu după localitățile, unde purtau ele războiele și erau cantonate s. e. *Prima Italica, Gallica, Hispanica, Africana, Panonica, Moesica, Classica, Italica Voluntariorum, Mesopotanica, Isaurica, Sagittaria*. Apoi mai primiau și numiri după rezultate favorabile, ca: *prima Adjutrix, prima Minervia restituta, prima Antiqua, prima Martia, sive prima Martiorum, prima gemina sive Gemella*. După conducători nu se numiau pe timpul republicei, ci abea sub împărați, ca: *Antoniana, Augusta prima, Tiberiaca Trajana, Maerianiana, Flavia Constantiana, Maximiniana Thebatorum prima*.

Sub August erau 23 sau după alte notate 25 legiuni de cetățeni romani, din cari pe timpul lui Sever erau încă mai 19. Aceste din urmă erau: a) *a doua augustiana*, a cărei cuartire de ernatec se aflau în Britania superioară; b) *a treia triplă*, a cărei primă, numită și *legiunea gallica* se afla în Fenicia, a doua, numită și *legiunea cyrenica* era în Arabia, éra a treia, numită și *legiunea augustiana* cantona în Numidia; c) *a patra, scythica* în Syria; d) *a cincea, macedonica*, în Dacia; e) *a șasea dublă* a cărei prima, *victrix* era în Britania inferioară, éra a doua, *ferrata* în Iudea; f) *a șaptea* numită *Claudia Pia Fidelis*, în Moesia sup; g) *a opta, Augusta* în Germania sup; h) *a decea dublă* se afla parte în Pannonia sup. parte în Iudea; i) *a unsprezecea, Claudia Pia Fidelis* în Moesia inf; k) *a douăsprezecea, fulminifera*, în Cappadocia; l) *a treisprezecea dublă în Dacia*; m) a 14-a dublă în Moesia sup; n) a 15-a *Appolinaris* în Cappadocia; a 20-a *Valeria* și *Victrix* în Britania sup.

Dela August până la Sever sau mai înființat încă următoarele legiuni: Nero formă *Prima legio*

Italica, a cărei cantóne de ernat se aflau în Moesia sup. Galba înființă *Prima Adjutrix* în Germania inf. și *Septima* în Spania. Vespasian înființă *Secunda Adjutrix* în Germania inf. și *Quarta Flavia* în Syria; Domitian *Prima Minervia* în Germania inf. Traian *Secunda Aegitia* și *Tricesima Germanica*. Marcu Antoniu *secunda* în Noricum și *tertia* în Rhaetia, numită și *Italica*, Severus *Prima* și *Tertia Parthica* în Mesopotania, apoi *media secunda* în Italia.

E întrebarea acuma, care din aceste legiuni au luat parte în expedițiunile dacice sub Traian?

Legio Minervia prima, înființată de Domitian, au stat de regulă în Germania inf. și i-s'a incredintat în al doilea războiu cu Dacia lui Hadrian, se numia și *adjutrix, pia, fidelis*, mai târziu *trajana*, și se condusă după finea războiului éraș în cantónele lor în Germania inf. unde se află cel puțin încă pe timpul lui *Dio*, ca și pe timpul lui Ptolomen.

Dovadă, că *legio secunda Adjutrix* a luat parte în rebelul acesta, ne este o inscripțiune, în înțelesul careia Traian a donat soldaților distinși după finea rebelului *corona castrensă* și *ordinul de cavaleri*. Altă petró commemorativă despre onorurile date unui soldat distins, ne mărturisește, că și legiunea 11-a a luat parte la acel rebel.

Precum că a 13-a legiune a împărțit gloria războiului dacic, ar fi se ne dovedească o inscripțiune, care ne vestesece, că Traian a donat diferitelor legiuni după finea rebelului coróne, arme și alte lucruri prețioase în semn de recunoștință pentru bravura lor, însă fără a face mențiune și de a 13-a legiune, care se afla la Dunăre în Pannonia, când fu condusă de Traian în Dacia, unde apoi au rămas staționată. O mulțime de inscripțiuni ne arată, că dēnsa era cantonată în Dacia nordică, Transilvania de astăzi, éra a 5-a legiune în partea sudică a provinciei, adecă în Bănatul și Romania mică de astăzi.

O inscripțiune dice, că legiunea a 6-a și a 13-a i-au gratulat fericitului învingătoriu al Daciei la păstrarea vieții sale, din care deducem, că și a 6-a legiune, adecă: *Leg. VI. Claudia Pia Fidelis* ar fi luat parte la rebelul dacic, care însă trebuie deosebită de *Leg. VI. Ferrata Fidelis Constans*, care se afla în Iudea și de *Leg. VI. Victrix Pia Fidelis*, care cantona în Britania.

Alte inscripțiuni amintesc încă mai multe alte legiuni în Dacia ca spre exemplu: a 10-a și a 15-a, însă aceste vor fi fost transmutate acolo după epoca lui Traian. Centurionii se transferau adeseori dela o legiune la alta, astfel încât numele ușor pôte seduce în eróre precum au dat și cele multe legiuni duple, tripte ansă la diferite neînțelegeri. Dēcă au însoțit afară de legiunile amintite și alte legiuni pe împăratul, acesta nu se pôte erua. Cu siguranță se scia acesta de 10 cohórtē, o gardă imperială, formată din soldații aleși din armata întregă și din juminea italică. Acestea însoțiau constant persoana în-

pêratului, atât când era pe drum, cât și când agrăia poporul de pe tribună. Ei făceau serviciul de santinele la pretoriu, punctul cel mai înalt al taberei, și se cunosc pe sculpturile columnei traiane prin împletirea mânelor și rădicarea degetului arătătoriu: simbolul de fidelitate și pază față de supremul comandant, simbolul îndatinat al pretorianilor. Klepsidra arată cele patru rînduri ale străjuirii de nopțe, astfel încât fiecare santinelă avea trei ore să stee la straje. Prin fluier se da semnul de schimbarea strajii, întru sunetele cornului se întorceau dela straje. Omenii cei mai harnicii se trimeteau din partea tribunilor pentru facerea rondurilor și patrulelor.

Mai departe întâlnim pe columna traiană călăreți, cari aparțineau armatei romane, dar cari nu erau îmbrăcați și armați nici ca romanii, nici ca dacii. Să susținem, ca acestia ar fi fost cavaleria batavă, cari l'au asociat pe Traian în resbel. Primiți de August între armatele indigene și ținuți astfel și de împărații posteriori, ei esceleau în deosebi prin aceea, că treceau cu caii lor și peste riuri.

Burii, cari locuiau în părțile muntose la isvórele riului Vistula și a Tisei se amintesc între toți ceialalți aliați, ca aceia, cari au luat parte la acest resbel. Să mai ved pe columna traiană și alți soldați, pe jumătate goi, dar foarte tari și întrebunțând buzduganul în luptele lor. Apoi se ved săgetarii cu vestmintele lor lungi assirice, și barbari cu prașchiile lor, cât și alți călăreți, cari ușor se cunosc a fi Numidiți, pentru că la caii lor lipsau frinele. Ei erau conduși de Lusiu Aser, carele a făcut lui Traian în tot decursul resbelului serviciile cele mai esențiale.

Varietăți.

Cas de mórte. Am primit următorul anunț funerar: *Dimitrie Moldovan, consiliariu audic în pensiuine, membru fundator al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român*, astăzi dimineața la 9 ore și-au dat nobilul său suflet, după scurte suferințe, în etate de 78 ani, în mâinile Creatorului. Rămășițele pămîntesci ale scumpului defunct se vor înmormînta din casa proprie, strada urezului Nr. 9, Mercuri în 31. Maiu (12. Iunie) a. e. în cimiteriul greco-oriental dela pórta turnului. Sibiiu, în 29. Maiu (10. Iunie) 1889. *Iohanna Moldovan* nasc. de *Farkas*, ea soție. *Iohanna Bădilă* nasc. *Moldovan*, fiică. *Ioanne Bădilă*, jude de tribunal, ginere. *Ecaterina Drăgic* nasc. *Moldovan*, *George Moldovan*, notariu cercual, frați. În Domnul adormitului îi dicem: Fie-ți țărîna ușoră și memoria binecuvîntată, eră membrii familiei jalnice primescă spresiunea adîncei și sincerei noastre condolițe.

Mulțămită. Dl Ioan Andraș, președintele comitetului parochial din Maciova, exprimă librăriei diecesane în numele comunei bisericesci recunoscînta sa pentru procu-

rarea frumosului policandru, cu carele s'a înfrumșetă biserica din Maciova.

Mulțămită publică. Bravul și intelegintele nostru plugariu *Vasa Stoian* a procurat pe spesele sale un stég în preț de 100 fl. pe sama sfintei noastre bisericii. Pentru această faptă adevărat creștînescă și dîmnă de totă lauda, subscrișii în numele comitetului parochial ne vedem îndemnați a esprima sus numitului marimimos confrate al nostru și pe această cale mulțămita și recunoscînta noastră, rogând totodată pre Ddeu, ca să-i rîsplătîescă dăruindu-i tot binele. Dée ceriul, ca astfel de virtuți și fapte demne de imitat să se străplante în inimile tuturor credincioșilor noștri. Giulvez 30. Maiu 1889. *Iustin Costa* m. p., preot. *Stefan Alecsa* m p., învățătoriu.

Trăsnet. După o secetă și căldură aprópe nesuferibilă de mai multe săptămâni urmă în Mercurea trecută o ploie mai abundantă cu puțină grindină, care însé n'a făcut nici o pagubă sémănaturilor. Ploia a fost precedată de tunete și fulgere și fiind acum timpul mánărcii vitelor la munte, oile unor economi din comuna învecinată Valeaboului căutând a se scuti de vijelia iminentă se adunară sub un cereș în lunca riului Sebeș între cimiteriul gr. or. și Caransebeșului nou și în acest cereș lovi trăsnetul, carele omorî la moment cele 31 de oi mari, și 14 miei aflători în apropierea cereșului. Nouă dovadă, cât este de primejdios a sta în timpuri de vijelii cu tunete preste tot sub arbori.

Bibliografie.

În propria edițiune a auctorului și în comisiune la *W. Krafft în Sibiiu* au apărut: Părți alese din **Istoria Transilvaniei** pre două sute de ani din urmă. Volum I. după introduțiune și câteva schițe biografice cuprinde o lungă serie de evenimente dintre anul 1683 până în pređilele catastrofelor din 1848 și un suplement cu 44 documente de *Georgie Bariț*. În 50 de côle tipărite format 8° mare; testul cu litere cicero nerărite, notele și documentele cu litere garmond și petit. Prețul unui exemplariu legat ușor (broșat) este 4 fl. 50 cr. v. a. legat frumos în pânză 5 fl. v. a. Cu scop de a scóte cel puțin una parte din spesele considerabili avute până acum, a-și da cât mai curînd la tipariu al II-lea volum din acest op, auctorul și-a rezervat a ficsa un **preț numai de 4 fl. 20 cr. inclusive trimîterea franco** pentru toți lectorii, căți vor binevoi a prenumera la el deadreptul **până la 1 August c. n.** Dela 5 sau mai multe exemplare plătite dintr'odată se dă 10% rabat. Comandele și plata se pot face mai ușor și mai sigur prin asemnațiuni (mandate) postali, după care expedițiunea exemplariilor urmêđă cu totă precisiunea, numai adresele să fie scrise limpede, eră locuința după împregiurări, chiar și în câte 2 limbî ale patriei. În comande să fie anumită curat: legătură ușoră, sau tare și elegantă. După 1 August a. e. cartea va trece în comisiune și se va putea comanda numai la librari cu preț de 4 fl. 50 cr. broșată și 5 fl. legată, însé **nefrancată**. Sibiiu, 5 Iunie n. 1889. *Georgie Bariț*.

